

HORVÁTH ANETT^[1]

Digitális önkormányzatok és részvételi kormányzás Magyarországon: közjogi és fejlesztéspolitikai összefüggések

ABSTRACT

This study examines the development of digital and “smart” municipalities in Hungary within the broader context of the European Union’s digital strategies. It aims to explore how digitalization contributes to the transformation of local governance, with particular emphasis on participatory mechanisms and public law frameworks. Drawing on four Hungarian case studies—Nagypáli, Ceglédbercel, Tamási, and the Northern Hegyháti micro-regional cooperation—the paper analyzes the social, economic, and governance impacts of digital innovation. The findings suggest that the effectiveness of digitalization depends primarily on institutional capacity, community participation, and stable governance arrangements rather than purely technological factors. The study argues that digital municipal innovations do not alter the formal distribution of decision-making competencies but instead enhance the legitimacy of representative decision-making through participatory and procedural improvements.

Keywords: digital governance ■ smart municipalities ■ participatory governance
■ local government autonomy ■ public law ■ regional development

I. BEVEZETÉS

A digitális átállás az Európai Unió egyik meghatározó fejlesztéspolitikai prioritásává vált az elmúlt évtizedben. A Digitális Egységes Piac stratégiája (2015), majd a Digitális Iránytű (2021) egyaránt hangsúlyozzák, hogy a digitalizáció nem csupán technológiai kérdés, hanem a gazdasági versenyképesség, a társadalmi kohézió és a területi kiegyenlítés

[1] Egyetemi adjunktus, Nemzeti Községi Tanulmányok Kar, Kormányzástani és Közpolitikai Tanszék; horvath.anett@uni-nke.hu.
MTMT: 10038560.

eszköze.^[2] Ezzel párhuzamosan a digitális politika egyre szorosabban kapcsolódik a kormányzási és fejlesztéspolitikai célokhoz, ami a közpolitikákban egy átfogó paradigmaváltást jelez a data-driven és innovációorientált kormányzási modellek irányába.

E fejlesztéspolitikai irányvonal Magyarországon a Digitális Jólét Programon és annak alprogramjain keresztül jelent meg, amelyek célja a digitális infrastruktúra fejlesztése, a közszolgáltatások modernizációja és a lakossági digitális kompetenciák erősítése volt.^[3] Ezek a kezdeményezések szorosan illeszkedtek az Európai Unió törekvéseihez, különösen a területi különbségek csökkentése és az inkluzív digitális fejlődés elősegítése terén. Ugyanakkor a hazai megvalósítás sajátos intézményi és kormányzási környezetben zajlik, amelyet egyszerre jellemez a közigazgatási feladatok centralizációja és az önkormányzati szint eltérő kapacitásai.

A digitális településfejlesztés azonban nem értelmezhető pusztán technológiai modernizációként. A folyamat a helyi kormányzás struktúráinak és működésének átalakulását is magában foglalja, különösen a részvétel, az átláthatóság és az adatvezérelt döntéshozatal területén. A digitális eszközök új típusú interakciókat tesznek lehetővé az állampolgárok és az önkormányzatok között, elősegítve a nyitottabb, inkluzívabb és reszponzívabb kormányzási formák kialakulását.

Elméleti szempontból e változások a részvételi és hálózatos kormányzás irányába mutatnak, amelyben a hagyományos hierarchikus modellek kiegészülnek deliberatív és együttműködésen alapuló mechanizmusokkal. Ezzel párhuzamosan azonban a digitalizáció fontos közjogi kérdéseket is felvet, különösen a részvételi gyakorlatok és a jogilag meghatározott önkormányzati döntéshozatali rendszer viszonyát illetően.

A tanulmány célja annak vizsgálata, hogy a digitalizáció miként alakítja át a helyi kormányzást Magyarországon, különös tekintettel a részvételi mechanizmusokra és azok közjogi beágyazottságára. Az elemzés esettanulmányokra támaszkodva arra keresi a választ, hogy a digitális innovációk miként járulnak hozzá a kormányzás minőségének és legitimációjának erősítéséhez anélkül, hogy a döntéshozatali hatáskörök formális rendszerét alapvetően átalakítanák.

II. ELMÉLETI KERET: DIGITALIZÁCIÓ, „OKOS” FEJLESZTÉS ÉS RÉSZVÉTEL

A „digitális” vagy „okos” település fogalma a nemzetközi szakirodalomban összetett, multidiszciplináris megközelítést igényel, amely egyaránt ötvözi a közpolitika, a közigazgatás-tudomány, a gazdaságföldrajz és az információs technológiák perspektíváit. A klasszikus definíciók szerint az okos város olyan

[2] European Commission, 2015; European Commission, 2021.

[3] Digitális Jólét Program, 2022.

tér, ahol az emberi és társadalmi tőkébe, valamint az információs és kommunikációs infrastruktúrába történő beruházások fenntartható gazdasági növekedést, hatékony erőforrás-felhasználást és magas életminőséget eredményeznek.^[4]

Ugyanakkor a kritikai megközelítések rámutatnak, hogy a korai „smart city” modellek technokrata logikája gyakran háttérbe szorította a társadalmi dimenziókat és a demokratikus részvételt.^[5] Ennek hatására a szakirodalomban egyre nagyobb hangsúlyt kap a részvételi és közösségi alapú digitális fejlesztés. E megközelítés azonban elsősorban technológiai és gazdasági dimenziókra épít, és kevésbé veszi figyelembe a társadalmi és intézményi kontextust. A kritikai szakirodalom rámutat arra, hogy a korai „smart city” modellek technokrata logikája gyakran háttérbe szorította a társadalmi egyenlőtlenségeket, a helyi szükségleteket és a demokratikus részvétel kérdését. Ennek hatására az elmúlt évtizedben egyre inkább előtérbe kerültek azok a megközelítések, amelyek az „okosságot” nem pusztán technológiai fejlettségként, hanem kormányzási és társadalmi innovációként értelmezik.

A digitális kormányzás fogalma ebben az összefüggésben a hagyományos e-közigazgatási modelleken túlmutatva a kormányzás minőségi átalakulását jelenti. Nem csupán az adminisztratív folyamatok digitalizációját foglalja magában, hanem az állam és a társadalom közötti interakciók újrászervezését is. A digitális eszközök – így különösen az online részvételi platformok, nyílt adatportálok és adatvezérelt döntéstámogató rendszerek – lehetővé teszik a lakosság aktívabb bevonását a közpolitikai és helyi döntéshozatali folyamatokba.^[6]

A digitális kormányzás szorosan kapcsolódik a deliberatív demokrácia elméleteihez, amelyek a legitim döntéshozatal alapját a nyilvános diskurzusban és az inkluzív részvételben látják.^[7] A digitális technológiák e folyamatok gyakorlati megvalósítását segítik elő, ugyanakkor nem helyettesítik az intézményi és jogi kereteket.

Közjogi szempontból kiemelendő, hogy a digitális részvételi mechanizmusok nem járnak a döntéshozatali hatáskörök átrendeződésével. A demokratikus legitimáció elsődleges forrása továbbra is a választott képviseleti szervekhez kötődik, amelyek a közhatalmi döntések meghozatalára jogosultak. A digitális részvétel ezzel szemben elsősorban a döntéshozatal előkészítő és véleményezési szakaszában jelenik meg, ahol az állampolgári input a döntések tartalmára hat, de nem módosítja a döntéshozók körét.^{[8][9]}

Ez a sajátos helyzet a részvételi mechanizmusok „intézményesen korlátozott” jellegére utal. A részvétel valós és releváns, azonban jogilag és szervezeti keretezett. A digitális kormányzás tehát nem a képviseleti demokrácia alternatív

[4] Caragliu et al., 2011.

[5] Hollands, 2015.

[6] Cardullo – Kitchin, 2019.

[7] Habermas, 1996.

[8] Hoffman, 2015, 257-266.

[9] Hoffman, 2015.

vájaként értelmezhető, hanem annak kiegészítéseként, amely a döntéshozatal átláthatóságát, elszámoltathatóságát és elfogadottságát erősíti.

Összességében a digitalizáció és az „okos” fejlesztés elméleti értelmezése azt mutatja, hogy a technológiai innováció csak akkor képes érdemi kormányzási értéket létrehozni, ha az társadalmi részvétellel, intézményi kapacitással és stabil közjogi keretekkel párosul. Ennek hiányában a digitális fejlesztések könnyen technológiai determinációvá válhatnak, amelyek nem képesek tartósan javítani a kormányzás minőségét.

III. A MAGYAR INTÉZMÉNYI ÉS FEJLESZTÉSPOLITIKAI KONTEXTUS

A magyar közigazgatási rendszer az elmúlt évtizedben jelentős szerkezeti és funkcionális átalakuláson ment keresztül. A 2010 utáni reformfolyamatok egyik meghatározó eleme a közfeladatok centralizációja volt, amely különösen az oktatás, az egészségügy és egyes közszolgáltatások területén erősítette az állami szerepvállalást. Ezzel párhuzamosan azonban az önkormányzati autonómia alkotmányos és törvényi keretei fennmaradtak, különösen a helyi közügyek intézése és a saját bevételek felhasználása tekintetében.^[10]

Ez a kettősség – a funkcionális centralizáció és a formális autonómia egyidejű jelenléte – alapvetően meghatározza a helyi kormányzás működését és a fejlesztéspolitikai eszközök alkalmazhatóságát. Az önkormányzatok továbbra is rendelkeznek bizonyos mozgástérrel a helyi innovációk megvalósítására, különösen a településfejlesztés és a közösségi szolgáltatások területén. Ugyanakkor pénzügyi és humán erőforrás-kapacitásaik jelentős mértékben differenciáltak, ami különösen a kisebb települések esetében korlátozza az innovációs potenciált.^[11]

A digitális fejlesztések ebben az intézményi környezetben sajátos módon jelennek meg. Egyrészt a központi kormányzat stratégiai programokon keresztül igyekszik előmozdítani a digitalizációt, másrészt a konkrét megvalósítás jelentős mértékben a helyi szinthez kötődik. A Digitális Jólét Program és annak alprogramjai – különösen a Digitális Település Program – kifejezetten arra irányultak, hogy erősítsék az önkormányzatok digitális kapacitásait, elősegítsék a közszolgáltatások modernizációját, valamint csökkentsék a területi digitális egyenlőtlenségeket.^[12] A programok egyaránt szolgálták a gazdasági versenyképesség növelését és a társadalmi kohézió erősítését.

E programok kiemelt célcsoportját a vidéki térségek és a kisebb települések alkották, ahol a digitális infrastruktúra és a szolgáltatások fejlettsége gyakran elmarad az országos átlagtól. A fejlesztések így egyszerűen szolgálták a gazdasági versenyképesség növelését – például a helyi gazdaság digitalizációján keresztül

[10] Pálné Kovács, 2016.

[11] Vigvári, 2011.

[12] ENRD, 2018.

– és a társadalmi kohézió erősítését, különösen a szolgáltatásokhoz való hozzáférés javítása révén.

Mindazonáltal a fejlesztések eredményessége jelentős mértékben függ az intézményi stabilitástól, a helyi vezetés elkötelezettségétől és a rendelkezésre álló adminisztratív kapacitásoktól. A kisebb önkormányzatok esetében gyakran hiányoznak azok az erőforrások és szakértelmek, amelyek a komplex digitális projektek fenntartható működtetéséhez szükségesek.

Fejlesztéspolitikai szempontból a digitális programok szorosan kapcsolódnak az Európai Unió kohéziós politikájához és finanszírozási mechanizmusaihoz. Az uniós források jelentős szerepet játszanak a digitális infrastruktúra és innováció finanszírozásában, ugyanakkor a forrásokhoz való hozzáférés és azok felhasználásának hatékonysága intézményi és politikai tényezőktől is függ. Összességében a magyar intézményi és fejlesztéspolitikai kontextus olyan keretet biztosít a digitális településfejlesztés számára, amelyben a központi stratégiai irányítás és a helyi megvalósítás egyaránt meghatározó szerepet játszik. E kettes struktúra lehetőséget teremt a helyi innovációk kibontakozására, ugyanakkor korlátokat is jelent azok fenntarthatósága és skálázhatósága szempontjából.

IV. ESETTANULMÁNYOK RÉSZLETES ELEMZÉSE

A tanulmány empirikus részében négy eltérő karakterű magyarországi példa kerül bemutatásra, amelyek különböző intézményi, társadalmi és fejlesztéspolitikai kontextusban valósítottak meg digitális és „okos” településfejlesztési kezdeményezéseket. Az esetek összehasonlítása lehetőséget ad annak feltárására, hogy a digitalizáció milyen feltételek mellett járul hozzá a helyi kormányzás minőségének javításához.

1. Nagypáli

Nagypáli egy kis lélekszámú, vidéki település, amely az egyik legismertebb hazai „okos falu” modellként szolgál. A fejlesztések középpontjában a megújuló energiaforrások alkalmazása, a digitális közigazgatási megoldások bevezetése, valamint a közösségi részvétel erősítése állt. A település stratégiája integrált megközelítést követett, amelyben a technológiai innováció szorosan összekapcsolódott a fenntarthatósági és közösségfejlesztési célokkal.

A projekt egyik legfontosabb eredménye, hogy viszonylag alacsony költségvetés mellett is képes volt mérhető társadalmi és kormányzási hatásokat elérni, például a lakossági elégedettség növekedése és az adminisztratív folyamatok hatékonyabbá válása révén. A nagypáli példa rámutat arra, hogy a digitális innovációk sikeressége nem a település méretétől, hanem a helyi vezetés elkötelezettségétől és a közösségi bevonás mértékétől függ.

Közjogi szempontból a fejlesztések nem érintették a döntéshozatali struktúrát, ugyanakkor erősítették a döntések társadalmi elfogadottságát, ami a legitimitáció növekedésében érhető tetten.

2. Ceglédbercel

Ceglédbercel egy Budapest közeli, közepes méretű település, amely a digitális infrastruktúra és a közösségi részvétel integrációjára építette fejlesztési stratégiáját. A település elsősorban a közlekedésbiztonság és a fenntartható mobilitás területén valósított meg innovációkat, például intelligens gyalogátkelőhelyek és kerékpáros infrastruktúra fejlesztésével.

A fejlesztések sajátossága, hogy a helyi közösség aktív bevonásával valósultak meg, ami nemcsak a projektek társadalmi elfogadottságát növelte, hanem hozzájárult a helyi együttműködési kultúra erősödéséhez is. A lakossági visszajelzések beépítése a tervezési folyamatba jól példázza a digitális részvétel gyakorlati megvalósulását.

Esettanulmányként Ceglédbercel azt mutatja, hogy a digitális fejlesztések képesek a közbizalom erősítésére és a helyi kormányzás rezponzivitásának növelésére. A közjogi keretek ugyanakkor itt is változatlanok maradtak: a részvétel a döntés-előkészítés szintjén jelent meg, anélkül, hogy a formális hatáskörök átalakultak volna.

3. Tamási

Tamási egy közepes méretű város, amely integrált fejlesztési megközelítést alkalmazott a digitális kormányzás és a fenntartható városfejlesztés összekapcsolására. A település egyik kulcsinnovációja az adatvezérelt döntéshozatal bevezetése volt, amely lehetővé tette a közpolitikai döntések megalapozottabb előkészítését.

A digitális eszközök alkalmazása – különösen az oktatás, a közszolgáltatások és a városfejlesztés területén – hozzájárult a hatékonyság növekedéséhez és a lakossági elégedettség javulásához. A fejlesztések ugyanakkor jelentős kezdeti beruházásokat igényeltek, amelyek hosszabb távon térülnek meg, a működési költségek csökkenésén keresztül.

Tamási példája azt mutatja, hogy a közepes méretű települések képesek komplex digitális kormányzási modellek kialakítására, amennyiben rendelkeznek megfelelő intézményi kapacitással és stratégiai tervezési képességgel. A részvétel itt elsősorban strukturált, intézményesített formában jelenik meg, amely a döntéshozatal legitimitációját erősíti.

4. Észak-Hegyhát mikrotérség

Az Észak-Hegyhát mikrotérségi együttműködés több kisebb település közös fejlesztési kezdeményezése, amely a digitális és „okos” megoldások regionális szintű alkalmazására épül. A kooperáció célja az volt, hogy a részt vevő önkormányzatok együttesen valósítsanak meg olyan projekteket – például hulladék-gazdálkodási, energiahatékonysági és közösségfejlesztési programokat –, amelyek egyenként nem lennének megvalósíthatók.

A mikrotérségi modell egyik legfontosabb előnye az erőforrások megosztása és az intézményi kapacitások összehangolása, amely lehetővé teszi a költséghatékonyabb működést és a fejlesztések fenntarthatóságát. Emellett a közös tervezési és döntéshozatali folyamatok erősítik a települések közötti együttműködést és a társadalmi kohéziót.

Közjogi szempontból a mikrotérségi együttműködés nem hoz létre új döntéshozatali szinteket, hanem a meglévő önkormányzati struktúrák közötti koordinációt erősíti. A részvétel itt több szinten jelenik meg: egyrészt a települések közötti intézményi együttműködésben, másrészt a helyi közösségek bevonásában.

Az esettanulmányok összehasonlítása alapján megállapítható, hogy a digitális településfejlesztés sikeressége három fő tényezőtől függ: az intézményi kapacitástól, a közösségi részvétel mértékétől és a fejlesztések integráltságától. A vizsgált esetek azt is megerősítik, hogy a digitalizáció elsődleges hatása nem a hatáskörök átrendeződésében, hanem a kormányzási folyamatok minőségének és legitimációjának javításában ragadható meg.

V. ELEMZÉS: KORMÁNYZÁSI HATÁSOK ÉS LEGITIMÁCIÓ

Az esettanulmányok összehasonlító elemzése alapján megállapítható, hogy a digitális településfejlesztés több dimenzióban is átalakítja a helyi kormányzás működését. E hatások három fő terület mentén ragadhatók meg: az intézményi kapacitás, a részvétel és a legitimáció dimenziójában. E tényezők egymással szoros kölcsönhatásban állnak, és együttesen határozzák meg a digitális innovációk sikerességét.

Az intézményi kapacitás meghatározó szerepet játszik a digitális fejlesztések tervezésében, megvalósításában és fenntarthatóságában. Azok az önkormányzatok, amelyek stabil szervezeti háttérrel, megfelelő szakértelemmel és stratégiai tervezési képességgel rendelkeznek, képesek komplexebb és hosszabb távon is működőképes digitális megoldásokat kialakítani. Ezzel szemben a kapacitáshiány – különösen a kisebb települések esetében – korlátozza a projektek mélységét, valamint a monitoring- és értékelési rendszerek kiépítését. Az intézményi kapacitás hiánya gyakran a fejlesztések fragmentáltságához és rövid távú jellegéhez vezet, ami csökkenti azok hosszú távú hatását.

A részvétel dimenziója a digitális kormányzás egyik kulcseleme. Az elemzett esetek azt mutatják, hogy a közösségi bevonás nem csupán normatív elvárás, hanem a fejlesztések hatékonyságának és fenntarthatóságának alapfeltétele. A digitális eszközök – például online platformok, közösségi alkalmazások és adatmegosztási rendszerek – lehetővé teszik a lakosság aktívabb bevonását a döntés-előkészítési folyamatokba. Azokban az esetekben, ahol a részvétel intézményesült formában jelenik meg, magasabb a projektek társadalmi elfogadottsága, és nagyobb a végrehajtás sikeressége. Ugyanakkor fontos hangsúlyozni, hogy a részvétel minősége legalább olyan fontos, mint annak mértéke: a formális, de tényleges befolyást nem biztosító részvételi mechanizmusok korlátozott hatással bírnak.

A legitimáció dimenziója szorosan kapcsolódik az előző két tényezőhöz. A digitalizáció hozzájárul a kormányzási folyamatok átláthatóságának növeléséhez, az információkhoz való hozzáférés javításához és az elszámoltathatóság erősítéséhez. Ezek a tényezők együttesen növelik a döntéshozatal elfogadottságát és a közintézmények iránti bizalmat. A legitimáció azonban elsősorban eljárási jellegű: a digitális eszközök nem a döntések tartalmát, hanem azok meghozatalának módját teszik átláthatóbbá és inkluzívabbá. Ebben az értelemben a digitális kormányzás a képvisleti demokrácia kiegészítő legitimációs mechanizmusaként értelmezhető.

A digitális fejlesztések ugyanakkor új típusú kihívásokat is generálnak. A digitális egyenlőtlenségek – például az eltérő digitális kompetenciák, az infrastruktúrához való hozzáférés különbségei vagy a társadalmi-gazdasági háttérből fakadó hátrányok – korlátozhatják a részvétel inkluzivitását. Ez különösen a vidéki és hátrányos helyzetű térségek esetében jelent problémát, ahol a digitalizáció potenciálisan tovább mélyítheti a meglévő egyenlőtlenségeket.

Emellett az adatvédelem és adatkezelés kérdései is egyre hangsúlyosabbá válnak. A digitális kormányzás adatintenzív jellege új kockázatokat hordoz a személyes adatok védelme, a transzparencia és a közbizalom szempontjából. A megfelelő jogi és intézményi garanciák hiányában ezek a kockázatok alááshatják a digitális fejlesztések legitimációját.

Összességében megállapítható, hogy a digitális településfejlesztés nem pusztán technológiai innováció, hanem komplex kormányzási átalakulás, amelynek sikeressége az intézményi kapacitás, a részvétel minősége és a legitimáció erősödése közötti dinamikus egyensúlytól függ. A közjogi keretek változatlanul hagyása mellett a digitalizáció elsősorban a kormányzási folyamatok minőségi javulásához járul hozzá.

VI. KÖVETKEZTETÉSEK

A tanulmány megállapítja, hogy a digitális településfejlesztés Magyarországon elsősorban nem technológiai, hanem kormányzási innovációként értelmezhető. Bár a digitális eszközök és infrastruktúrák bevezetése fontos feltétele a fejlesztéseknek, azok tényleges hatása a kormányzási folyamatok átalakulásában

ragadható meg. A vizsgált esetek azt mutatják, hogy a digitalizáció hozzájárul a helyi kormányzás hatékonyságának növeléséhez, a közszolgáltatások minőségének javításához és a döntéshozatali folyamatok átláthatóbbá tételéhez.

A digitalizáció egyik legfontosabb eredménye a részvétel új formáinak erősödése. A digitális eszközök lehetővé teszik az állampolgárok szélesebb körű bevonását a döntés-előkészítés folyamatába, ami hozzájárul a közpolitikai döntések társadalmi beágyazottságának növekedéséhez. Ugyanakkor a tanulmány rámutat arra, hogy a részvétel önmagában nem garantálja a kormányzási minőség javulását: annak hatékonysága nagymértékben függ az intézményi keretektől és a részvételi mechanizmusok tényleges működésétől.

A vizsgálat eredményei azt is alátámasztják, hogy a digitális fejlesztések jelentős mértékben hozzájárulnak a döntéshozatal legitimációjának erősítéséhez. A megnövekedett átláthatóság, az információkhoz való jobb hozzáférés és az elszámoltathatóság erősödése növeli a közintézmények iránti bizalmat. Ez a legitimáció azonban elsősorban eljárási jellegű: a digitalizáció nem a döntéshozatali hatáskörök átrendezésén keresztül hat, hanem a döntéshozatal módját teszi inkluzívabbá és átláthatóbbá.

Közjogi szempontból kiemelendő, hogy a digitális és részvételi innovációk nem járnak együtt a hatáskörök átruházásával vagy a döntéshozatali struktúra átalakításával. A közhatalmi döntések meghozatalára továbbra is a választott képviseleti szervek jogosultak, míg a digitális részvételi eszközök a döntés-előkészítés szintjén fejtenek ki hatást. A részvétel így „intézményesen korlátozott” formában jelenik meg, amely a képviseleti demokrácia kiegészítéseként értelmezhető.

A tanulmány ugyanakkor rámutat a digitalizáció korlátaira és kockázataira is. A digitális egyenlőtlenségek fennmaradása, a helyi kapacitások különbségei, valamint az adatkezeléssel és adatvédelemmel kapcsolatos kihívások mind befolyásolják a fejlesztések eredményességét. E tényezők kezelése nélkül a digitális innovációk hatása korlátozott maradhat, sőt bizonyos esetekben új egyenlőtlenségeket is generálhat.

Fejlesztéspolitikai szempontból a tanulmány egyik legfontosabb következtetése, hogy a digitális településfejlesztés sikeressége nem kizárólag technológiai beruházások kérdése. Legalább ilyen fontos az intézményi kapacitás fejlesztése, a helyi közösségek bevonása és a hosszú távú, integrált stratégiai tervezés. A digitális eszközök akkor képesek valódi kormányzási értéket létrehozni, ha azok stabil intézményi és közjogi keretek között működnek.

Összességében megállapítható, hogy a digitális településfejlesztés Magyarországon olyan komplex folyamat, amely a technológiai innováció, a társadalmi részvétel és az intézményi működés összekapcsolásán alapul. Jelentősége elsősorban nem a hatáskörök újrendezésében, hanem a kormányzási folyamatok minőségi javításában és a demokratikus legitimáció erősítésében ragadható meg.

HIVATKOZÁS (MLA)

- Horváth, Anett. „Digitális önkormányzatok és részvételi kormányzás Magyarországon: közjogi és fejlesztéspolitikai összefüggések.” *Jog-Állam-Politika: Jog- és politikatudományi folyóirat*, vol. 18, no. 2, 2026, pp. 65-74. <https://doi.org/10.58528/JAP.2026.18-2.65>.

IRODALOM

- Bajmócy, Zoltán, és Gébert Judit. „Részvételi költségvetés: Demokratikus innováció vagy legitimációs eszköz?” *Tér és Társadalom*, vol. 28, no. 2, 2014, pp. 3–20.
- Balázs, István, és Hoffman István. *Közigazgatási jog*. Dialóg Campus, 2020.
- Caragliu, Andrea, Chiara Del Bo, and Peter Nijkamp. „Smart Cities in Europe.” *Journal of Urban Technology*, vol. 18, no. 2, 2011, pp. 65–82. <https://doi.org/10.4324/9780203076224-20>.
- Cardullo, Paolo, and Rob Kitchin. „Being a ‘Citizen’ in the Smart City: Up and Down the Scaffold of Smart Citizen Participation.” *GeoJournal*, vol. 84, no. 1, 2019, pp. 1–13. <https://doi.org/10.31235/osf.io/v24jn>.
- Digital Wellbeing Program. *Methodological Handbook for Smart Settlements*. 2022.
- ENRD – European Network for Rural Development. *Smart Villages: Revitalising Rural Services*. European Commission, 2018.
- European Commission. *A Digital Single Market Strategy for Europe*. 2015.
- European Commission. *2030 Digital Compass: The European Way for the Digital Decade*. 2021.
- Habermas, Jürgen. *Between Facts and Norms: Contributions to a Discourse Theory of Law and Democracy*. MIT Press, 1996.
- Hoffman, István. „Önkormányzati autonómia és állami felügyelet.” *Jogtudományi Közlemény*, vol. 70, no. 5, 2015, pp. 257–266.
- Hollands, Robert G. „Critical Interventions into the Corporate Smart City.” *Cambridge Journal of Regions, Economy and Society*, vol. 8, no. 1, 2015, pp. 61–77. <https://doi.org/10.1093/cjres/rsu011>.
- Komninos, Nicos. *Intelligent Cities and Globalisation of Innovation Networks*. Routledge, 2013. <https://doi.org/10.4324/9780203894491>.
- Moore, Mark H. *Creating Public Value: Strategic Management in Government*. Harvard University Press, 1995.
- Pálné Kovács, Ilona. „Decentralizáció és centralizáció dilemmái a magyar területi közigazgatásban.” *Tér és Társadalom*, vol. 30, no. 1, 2016, pp. 3–17.
- Vigvári, András. „Önkormányzati pénzügyek és fiskális decentralizáció.” *Pénzügyi Szemle*, vol. 56, no. 1, 2011, pp. 35–49.
- Výrostová, Eva, and György Nyikos. „Administrative Capacity and EU Funds Management Systems Performance: The Cases of Hungary and Slovakia.” *Regional Studies*, vol. 58, no. 4, 2023, pp. 704–718. <https://doi.org/10.1080/00343404.2022.2152434>.